

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

„МОДЕЛ НА ЕФЕКТИВНОТО ЛИДЕРСТВО НА МЕНИДЖМЪНТА В РАЗВИТИЕТО НА ВИШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ”

за получаване на оразователната и научна степен „доктор”

Докторант: Али Ибрахим Хамдун

Научен ръководител: проф. д-р Миглена Темелкова

Област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.7 “Администрация и управление”

Докторска програма “ Организация и управление извън сферата на
материалното производство”

Рецензент: доц. д-р Гергана Славчева Димчева, съобразно заповед на ректора
на ВСУ „Черноризец Храбър” № 272 от 02.05.2023 г.

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Предоставеният ми за рецензиране дисертационен труд на докторанта Али Ибрахим Хамдун, на тема „**Модел на ефективното лидерство на мениджмънта в развитието на висшето образование**“, е разработен съобразно нормативно установените изисквания.

В динамично развиваща се среда висшите учебни заведения непрекъснато търсят иновативни подходи за преподаване, предлагане на атрактивни образователни услуги, съобразени с потребностите на студентите.

В тези условия нараства интересът към разбирането за лидерството и неговото въздействие в контекста на висшето образование. Извършват се множество емпирични изследвания, резултатите от които са допринесли за разбирането на успешното лидерство, лидерските техники и компоненти в рамките на висшето образование. Въпреки това все още се забелязват теоретични празноти относно ефективното лидерство във висшето образование, базирано на емоционалната интелигентност.

В тази връзка може да се заключи, че **темата на дисертацията е сполучливо избрана. Тя е актуална и има практическа значимост.** Докторантът е обосновал добре тази значимост и актуалност във въведението на дисертационното изследване. Ясно е открил нерешените и ненапълно решени проблеми. Заедно с това са засегнати промените в сферата на висшето образование - намаляването на публичното финансиране и увеличената трансгранична академична гъвкавост, глобализацията на пазара и интернационализацията на изследванията. Докторантът подчертава разбирането на същността и особеностите на релацията „емоционална интелигентност - успешно лидерство – ефективност“ с удовлетвореността на ползвателите на образователната услуга във висшето образование. В тази връзка Али Хамдун предлага модел за ефективно лидерство на мениджмънта в сферата на висшето образование в Ливан.

Посочените предпоставки за актуалността на разработката са намерили своята обосновка чрез аргументирано формулиране на целта, на задачите които трябва да бъдат решени за нейното постигане. Всичко това е съобразено с конструираната от автора научна теза, чието доказване се търси и представя с представения дисертационен труд.

Авторът познава добре литературата. Компетентно и обосновано са изведени и анализирани актуални въпроси, свързани с ефективното лидерство във висшето образование в лицето на образователни институции в Ливан.

За постигане на поставената цел и задачи докторантът използва изследователски подходи, които са сполучливо избрани. Избраната методика е логически обвързана и подходящо структурирана.

2. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд в обем от 227 страници е структуриран в увод, три глави, всяка с три подточки, заключение, списък на използваната литература и приложения (едно приложение с общ обем от 33 страници). Структурата е логична и в пълно съответствие с темата на дисертационното изследване. Списъкът с използваната литература се състои от 131 заглавия на английски език, включително книги, статии от списания и интернет ресурси.

- Във **Въведението** на дисертацията са представени актуалност на изследвания проблем, обекта и предмета на изследването, обоснована е изследователската теза, както и основната цел със задачите за решаване.
- В **Глава първа „Теоретичен аналитичен преглед на ефективните лидерски практики в контекста на висшето образование“**, авторът прави обстоен литературен обзор и представя различни авторови виждания относно понятието „*ефективност*“, дефиниции за управление и лидерство, представя някои от видовете лидерски стилове и съвременни модели на лидерство в управлението. Направено е изследване относно релацията лидерство - управление във висшето образование. Авторът надгражда съществуващите

дефиниции за ефективно лидерство и ги адаптира за целите на висшето образование, като обвързва ефективното лидерство и с ефективния мениджмънт. В отделен параграф в глобален контекст е представена ефективността на лидерството във висшето образование. Главата завършва със заключение, базирано на направеното литературно проучване.

- В Глава втора *„Проучване и изследване на предизвикателствата и показателите в ливанската система за висше образование“*, авторът се фокусира върху представянето на системата за висше образование, прилагана в Ливан и предизвикателствата, пред които е изправена. Специално внимание е отделено на показателите за изпълнение и ефективност на лидерството във висшето образование в Ливан, като резултатите от научните изследвания, качеството на преподаването и реформите в управлението.
- В Глава трета на дисертационния труд *„Изследване и моделиране на ефективността на лидерството във висшето образование“* е предложен модел за ефективно лидерство във висшето образование в Ливан, който изследва как ефективното лидерство, по-конкретно емоционалната интелигентност и лидерски практики влияят върху потребителската удовлетвореност на студентите в часни университети в Ливан. Направено е описание на модела, етапи на изследването, анализ на получените резултати, като всичко отново е обобщено в заключение в края на главата.
- В **Заключението** авторът обобщава резултатите от направените проучвания по изследвания проблем. Направени са препоръки към

образователните институции в сферата на висшето образование в Ливан с цел повишаване качеството на образователната услуга.

В обобщение може да се посочи, че изложеното в отделните части на дисертационния труд следва необходимата логическа последователност и представя в стегнат, но в достатъчно изчерпателен научно-аналитичен стил базовите категории и взаимовръзки в изследваната система, което е подчинено на доказване на изследователската теза чрез решаване на произтичащите от целта изследователски задачи.

3. Приноси в дисертационния труд

Али Ибрахим Хамдун е представил 7 приноса, които могат да бъдат групирани като: 6 теоретико – приложни и 1 приложен принос.

Приемам формулираните от докторанта приноси, които са с висока значимост за науката и практиката.

4. Оценка за автореферата

Към дисертационния труд е представен автореферат с общо обем от 34 страници. В него е направено кратко изложение на дисертационния труд с всички основни акценти от дисертационното изследване.

Авторефератът напълно отговаря на изискванията за изготвянето му, както и на съдържанието на дисертационния труд.

5. Публикации по темата на дисертационни труд

Във връзка с дисертационното изследване са представени три самостоятелни публикации, публикувани в научни издания. Публикациите са свързани с разглежданите проблеми в дисертационния труд.

Количествените изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ са спазени.

6. Критични бележки и препоръки

Относно дисертационното изследване могат да бъдат направени следните бележки и препоръки:

- В изложението на дисертационното изследване на някои места липсва коректно цитиране;
- Наличие на дисбаланс между отделните глави на дисертационното изследване (първа глава е твърде дълга в сравнение с втора и трета глава)
- При направеният литературен обзор при представянето на различни авторски виждания по изследвания проблем преобладава описателния подход, а не собственото мнение на докторанта. Добре би било в бъдещи изследвания авторът да задълбочи аналитичния подход и решаване на идентифицирани проблеми в литературата и практиката, а не само извеждане на констатации.
- Дисертационния труд би спечелил, ако се допълни с проучване относно изследвания проблем и в международни висши институции, не само в частни висши училища в Ливан.
- При представяне на профила на респондентите не е ясно какъв е техният брой. Също така липсва информация за представителност на извадката.

- Добре би било анкетните карти, които са използвани при изследването да бъдат изнесени като приложения.
- Докторантът да продължи да публикува в чуждестранни и национални издания за популяризиране на своите научни изследвания, като се включва повече в колективна работа.

Направените бележки не намаляват качеството на получените резултати и на приносите в дисертационния труд.

7. Заключение

Дисертационният труд **отговаря** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане, и на вътрешно нормативната уредба на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за присъждане на ОНС „доктор“.

Разработената методика, направените изводи и обобщения са напълно адекватни. Изследователските задачи успешно са изпълнени, а основната цел е постигната.

Имайки предвид гореизложеното, предлагам на Научното жури да присъди на Али Ибрахим Хамдун образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.7. „Администрация и управление“, по научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство”.

17.05.2023 г.
гр. София

Рецензент:
(доц. д-р Гергана Димчева)